

Гриценко І. С. Становлення і розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. – 335 с.

У наш час адміністративне право є однією з провідних галузей права, що обумовлено його спрямованістю на безпосереднє забезпечення реалізації прав та свобод людини і громадянина. Проте так було не завжди. Вітчизняне адміністративне право за всю історію свого розвитку пережило різні етапи – і піднесення, і занепаду, і ренесансу. Причому, до здобуття Україною незалежності практично в усі часи теорія адміністративного права розвивалась мовби паралельно з існуючою практикою державного управління, яка повністю підпорядковувалася політичним інтересам правлячої верхівки – царату чи більшовицької партії і нічого спільного з передовими ідеями науковців не мала. Більше того, досить часто траплялося так, що ці прогресивні ідеї ставали приводом для переслідувань авторів, а для широкого загалу їх праці були недоступні. Лише після проголошення незалежності України розпочався процес розробки оновленої доктрини адміністративного права, яка має увібрати в себе передові ідеї світової наукової думки, а також неупереджено поглянути на власну історію і врахувати як досягнення, так і помилки науковців, праці яких і знаменують становлення та розвиток адміністративного права.

Саме таким питанням присвячено монографію І. С. Гриценка, яка є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень правової науки дослідити закономірності становлення та розвитку основних інститутів вітчизняного адміністративного права і сформулювати та обґрунтувати низку теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо подальших напрямків розвитку адміністративно-правової теорії.

У монографії висвітлено всі основні питання, які стосуються закономірностей становлення та розвитку основних інститутів вітчизняного адміністративного права. На початку автор цілком логічно визначає передумови виникнення адміністративного права як правової галузі і науки. Значну увагу приділено аналізу вчення про предмет адміністративного права у його історичному розвитку, а також характеристиці системи адміністративного права та основних спроб кодифікації норм останнього. Центральне місце в монографії займає розгляд закономірностей становлення та розвитку окремих інститутів адміністративного права – основних суб'єктів адміністративного права: органів публічного управління, державних службовців та фізичних осіб; правових

форм державного управління, насамперед правових актів управління; методів державного управління, в тому числі адміністративного примусу як одного з основних методів державного управління в історії науки адміністративного права; адміністративної відповідальності; законності у державному управлінні, включаючи способи її забезпечення.

Автором опрацьовано значний масив джерел, проаналізовано висловлені в літературі точки зору з тих чи інших питань, дуже коректно в ряді випадків піддано їх критиці, сформульовано досить чіткі висновки, висловлено власне розуміння низки досліджуваних проблем.

Можна констатувати, що І. С. Гриценко підготував якісну працю, в якій глибоко і всебічно проаналізовано історичні питання становлення і розвитку основних інститутів вітчизняного адміністративного права. Структура монографії має чітку логічну побудову, матеріал викладено послідовно, всі висновки і положення належним чином аргументовано.

Звичайно, монографія не позбавлена і окремих недоліків, дискусійних положень, які, однак, не впливають на її загальну високу оцінку. Вона може бути використана не тільки науковцями, викладачами, студентами та слухачами, але буде корисною всім, хто цікавиться проблемами становлення та розвитку вітчизняного права.

*Гарашук В. М., д-р юрид. наук, професор
кафедри адміністративного
права Національної юридичної
академії України імені Ярослава Мудрого*